

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
Le. 1 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
Const. A. I. Ghica, Gabriella I. A. Vuculescu, Maria Cunțan, Leontin Iliescu,
C. C. Petrovici, Victor Anestin, V. A. Pascal-Vinci, N. N. Beldiceanu, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pag. 7 și 8
- BANI 20 -

Italianii întărindu-și pozițiile in munții dela granița austriacă

SCRISOARE GASITA

Novelă de GUY DE MAUPASSANT

Mă întrebați, doamnă, dacă îmi bat joc de d-voastră. Nu puteți crede că un bărbat să nu fi iubit vre-odată în viața lui. Ei bine nu, eu n'am iubit nici când, — nici când doamnă.

Cum se face asta. Nu pot să știu. Nici odată nu m'am simțit în starea aceea de exaltare a inimii care se numește dragostea! Nici odată n'am trăit în starea aceea de vise și de nebunie în care ne aruncă imaginea vreunei femei. N'am urmărit niciodată și infirigurat de așteptarea sau de posesiunea ființei, devenită deodată pentru mine mai poflitoare încă de cât toate ființele, de cât întregul univers. N'am plins niciodată, n'am suferit niciodată din pricina vreunei scene de-a d-voastră. Nu mi-am petrecut nopțile cu ochii deschiși gândind la ea. Nu cunosc deșteptările care iluminează eugeltarea și amintirea ei. Nu cunosc enervarea chinuitoare a speranței când ea va veni și divină melancolie a regretului când ea a plecat lăsând în odaie un miros ușor și vag de parfum.

N'am iubit nici odată!

Și eu m'am întrebat de multe ori pentru ce. Și într'adevăr nu știu. Totuși am găsit unele motive; dar prea sunt metafizice și mă tem că nu le veți gusta.

Cred că judec prea mult femeia pentru că să mă poată vrăji cu farmecul ei. Vă cer ertare pentru cuvântul acesta. Il explic. În fiecare creatură se găsește ființa morală și cea fizică. Pentru a iubi mi-ar trebui să înțeleg la aceste două ființe o armonie pe care n'am găsit-o nici odată. Vesnic este o deosebire între moral și fizic.

Inteligența pe care avem dreptul s'o cerem unei femei, pentru a o iubi, n'are nimic din inteligența virilă. E mai mult și mai puțin totdeodată. Trebuie ca femeia să aibă un spirit deschis, delicat, sensibil, fin și impresionabil. N'are nevoie nici de putere, nici de inițiativă în gândire, — dar este neapărat trebuincios ca ea să fie, bună elegantă, iubitoare, cochetă și să aibă facultatea aceasta de asimilare care o face asemenea la puțină vreme ca acela cu care își împarte viața.

Calitatea ei cea mai mare trebuie să fie tactul, sensul acesta subtil care este pentru spirit ceea ce este pipăitul pentru trup. El îi destăinuiește mij de lucruri mici, contururile, unghiurile și formele în ordinea intelectuală.

Femeile frumoase, de cele mai dese ori n'au o inteligență în raport cu persoana lor. Ori cel mai mic defect de concordanță mă izbește și mă rănește din prima clipă. În prietenie, aceasta n'are nici o însemnătate. Prietenia este un pact. Poți judeca un prieten sau o prietenă ținând socoteala de tot ceea ce au bun, neglijând relele lor și apreciind exacta lor valoare, cu toată simpatia profundă, intimă și încântătoare care te leagă de aceste ființe.

Pentru a iubi trebuie să fii orb, să nu vezi nimic să nu raționezi și să nu pricepi. Trebuie să poți adora slăbiciunile tot atita ca și frumusețile, să renunți la ori ce judecată, la ori ce reflecție, la orice perspicacitate.

Sunt incapabil de această orbire și rebel la ori ce seducere nerati-onată.

Nu e totul. Am despre armonie o idee atât de înaltă și de subtilă în cât nimic, nici odată, nici odată nu va realiza idealul meu. Dar o să mă faceți nebun. Ascultați-mă! O femeie, după părerea mea poate să aibă un suflet delicios și un trup încântător, fără ca acest trup și acest suflet să concorde perfect împreună. Vreau să spun că oamenii cari au nasul într'un anumit mod nu trebuie să cugete într' anumit fel. Oamenii grași n'au dreptul să se slujească de aceleași cuvinte și de aceleași fraze ca cei slabi. D-voastră, care aveți ochii albaștrii, doamnă, nu puteți să considerați existența, să judecați lucrurile și evenimentele ca și cum i-ați avea negri. Nuanțele privirilor d-voastre trebuie să corespundă fatal nuanțelor cugetărilor. O! puteți ride, dar nu cred să mă lăși.

Am crezut totuși că iubesc, timp de o oră într'o zi. M'am lăsat vrăjit prosteste de influența mediului. M'am lăsat sedus de mirajul unui răsărit de soare. Voiți să vă istorisesc povestea aceasta scurtă?

Întâlnisem într'o seară, o persoană frumoasă și exaltată care voia, printr'o fantozie poetică, să petreacă o noapte cu mine, într'o

barcă pe o apă. Ași fi preferat o odaie și un pat; am primit cu toate acestea fluviul și barca.

Era prin Iunie. Prietena mea a ales o noapte cu lună ca să fie și mai exaltată.

Am mâncat într'un han, la malul apei, apoi pe la orele 10 ne-am imbarcat. Găseam aventura foarte prostescă, dar cum tovarășa mea îmi plăcea nu m'am supărat prea mult. M'am așezat pe bancă în fața ei, am luat lopoțile. Și am plecat.

Nu puteam tăgădui că spectacolul nu era încântător. Am trecut pe lângă o insuliță acoperită cu păduri și curentul ne ducea repede pe râul plin cu unde argintii. Broaștele orăcăiau iar apa făcea în jurul nostru un fel de zgomot confuz care arunca o umbră de neliniște și o senzație vagă de frică misterioasă în sufletele noastre.

Farmecul dulce al nopților calde și al fluviilor ce strălucesc în hătaia lunii ne pătrundea. Era o adevărată fericire să trăiești și să plutești astfel și să vezi și să simți în jurul tău o femeie tină, visătoare și frumoasă.

Eram puțin mișcat, puțin tulburat, puțin îmbătat de lumina palidă a serei și de prezența vecinei mele.

— „Așază-te lângă mine, îmi spuse ea.

M'am așezat.

Ea reluă:

— „Spune-mi versuri. Găseam că e prea mult. Am refuzat. Ea insistă. Voia desigur toată comedia iubirii, toată orchestra sentimentului de la lună plină la rimă.

I-am recitat atunci niște versuri cam tari de Louis Bouilhet. Mă așteptam să se supere. Dar ea nu s'a supărat de fel. Barca noastră se apropiase acum puțin cîte puțin de țărni, se lovi de o salcie și se opri. Am luat pe prietena mea de talie și ușor mi-am apropiat buzele de gîtul ei. Ea mă alungă cu o mișcare bruscă și miniată: „Isprăvește odată, obraznicule!”

Am încercat s'o atrag iarăși. Ea se zbatu, apucă o ramură a copacului și fu cât p'aci să ne arunce în apă. Am judecat cu cale să încetez jocul acesta. Ea spuse: „E așa de bine aici. Visez. Apoi adăugă vicleană:

— Ai uitat versurile pe care mi le-ai recitat.

Am tăcut. Avea dreptate.

Ea reluă: — „Haide pornește!”

Am început să lopoțez.

Găseam acum că noaptea e lungă iar înfățișarea mea mi se părea nespus de caraghioasă. Prietena mea mă întrebă: „Vrei să-mi făgăduiești ceva?”

— Da, dar ce?

— Să-mi făgăduiești că ai să rămii liniștit, cuviincios și mai ales discret cînd...

— Cînd... spune.

— Uite. Vreau să rămîn culcată pe spate, în fundul bărcii, alături de d-ta, privind stelele!”

Am strigat: „Mă rog”?

Ea reluă. „Nu mă pricepi. O să stăm amîndoi culcați pe spate, unul lângă altul. Dar nu-ți dau voie să mă atingi, să mă săruti și... în sfîrșit... să... să... mă... mîngîi!”

I-am făgăduit. Imi spuse: „Dacă te miști răstorni barca!”

Și iată-ne culcați unul lângă altul, cu ochii spre cer, mergînd în voia apei. Mișcările încete ale bărcii ne legănau ușor. Zgomotele nopții ne ajungeau acum la urechi mai distincte și ne făceau uneori să tresărim. Și simțeam crescînd în o emoție stranie și puternică, o indioșare nesfîrșită, ceva ca o nevoie de a-mi deschide brațele, pentru a sîrînge pe cineva și totdeodată de a-mi deschide inima pentru a iubi pentru totdeauna.

Prietena mea șopti ca într'un vis: „Unde suntem, unde mergem? Mi se pare că părăsesc pămîntul! Ce bine mi-e... O! dacă m'ai iubi puțin”!

Inima mea începu să bată. N'am putut să răspund nimic; se părea că o iubesc. Nu mai aveam nici o dorință violentă. Eram așa de bine lângă ea și mi-era de ajuns.

Și am rămas astfel multă vreme fără să ne mișcăm. Ne luaram mîinile; o putere dulce ne făcea să stăm nemișcați. Era o putere necunoscută, superioară, o alianță, castă, intimă, desăvîrșită a ființelor noastre care prin ele însele se aparțineau de pe acum.

Poate era dragostea, sentimentul acesta. Poate, dar nici eu nu știu.

Afră se lumină ușor de ziuă. Erau orele trei dimineața. Incel o flăcără uriașă năpădise cerul tot. Barca se lovi de o insulă. Mă sculai repede.

Dar am rămas încalcat, extasiat. În fața noastră întreaga întindere a firmamentului se lumina.

Era un amestec de colori roșii, albe și vioarii. Fluviul era de purpură iar pe o coastă trei case păreau că ard.

M'am plecat spre tovarășa mea. Eram să-i spun: „Privește!”. Dar am tăcut încrîmci și n'am mai văzut-o decît pe ea. Și era roză.

RAMĂI IN SFÂNTA DEPARTARE

Rămâi în sfânta depărtare,
În care pîn' acum ai stat,
Iubirea împlinită moare,
Prietenie ș'ar fi păcat!

Noi nu ne-am povestit iubirea
Decât prin grai de lungi răvase;
Ne-am cunoscut prin ele firea
Ciudată, vie, pătimașe.

Nu ne-am știut decât din nume
Și ochii mei lacomi, setoși,
Nu și-au răstrănt adânc de gânduri
În ochii tăi întunecoși.

Și nu ne-a prins în rază-i luna,
Și nici n'am ogîndit prin grai
Icoane dulci, ci-am plîns într'una
În umbra scriilor de Mai,
Tu în neclintita depărtare
Ce-ți stă ca neîndurată streajă,
Eu, dragostea mistuitoare
Ce mi-a prins sufletul în mreajă.

Și azi, cînd crește furtunoasă
Dorința stîngerei de mână,
Cînd visurile cer viață,
Și vor o dragoste păgână,

În irău să ne 'ncătușem firea
Ce-amarnic drepturile-și tipă,
Să ne schimbăm „Nemărginirea”
Pe o dulce, dar fugară „Clipă”!

Iubirea să ne fie visul
Din care ne-om trezi miraji
C'am fost atât de depărtați
Și că ne-am cunoscut doar scrisul...

Gabriella I. Anastasiu-Vuculescu

de un roz de culoarea cerului când apar zorile. Părul ei era roz și tot astfel ochii, dinții, rochia, dantelele și zimbetul ei. Și am crezut într'adevăr, că aveam aurora în fața privirilor mele.

Ea se sculă ușor, întinzându-mi buzele, iar eu înaintam spre ea înfiorat, zăpăcit căci simțeam că voi săruta cerul, că voi săruta fericierea, că voi săruta visul devenit femeie, că voi săruta idealul coborât pe pământ și intrupat într'o femeie.

Ea îmi spuse: „Ai o omidă în păr”! Și de-aceia zîmbea!

Mi s'a părut că m'a lovit cineva cu un ciomag în cap. Și m'am simțit deodată trist, ca și cum aș fi pierdut orice speranță în viață.

Aceasta e toată povestea d-nă. E copilăroasă, prostescă, stupidă. Dar erd că niciodată nu voi mai iubi... Totuși... cine știe...

Tinărul asupra căruia s'a găsit această scrisoare a fost pescuit eri în Sena, între Bougival și Marly. Un marinier care îl căutase prin buzunare pentru a-i afla numele, a adus hirtia acesta.

Trad. de **Constantin A. I. Ghica**

DOI OSTAȘI

Doi ostași înclecară
Într'o zi pe negândite
Armăsarii lor de pară,
Cei cu fulgeri la copite.

Au plecat pe o cărare
Prași de cruce și de fire
Spre strălucitoarea zare
Amândoi într'o pornire.

Cel mai tânăr zise „vină”
Spre nverzitele ogoare.
De acolo din grădină
Pare cași culege o floare.

Tu o floare, eu o fată
Zise celălalt ca'n vis,
Dă de zmei e apărută
În castelul ei închis”.

„Floarea mea are tărnie
E vrăjită de noroc
Ori și cât de greu să fie
Roibii noștri sunt de foc.

Mi-a cântat la leagăm tata
De un crai învingător,
Luăm și floarea, luăm și fata
Vom ajla grădina lor”.

Atunci roibii albi de spume
Începură-a vărsa foc
L-au strigat domni pe nume
Pironiți au stat în loc”.

„Pui de zmei, ne zic sub soare,
Dacă suntem pui de zmei,
Pentru'o fată pentru'o floare,
Să mă depărtez de-ai mei”?

„Om cu om, fiară cu fiară
Spune legea precum știi,
Vai de cei ce 'nclecară
Nu se mai întorc iar vi...”

Armăsarii cei de pară
Vinovați sunt de omor
Și cu drept ar fi să piară
De pe lumea și din sbor.

Maria Cunțan

Cei patru fi ai Kro-prințului Germaniei, militarizați

IN NEMURIRE

Eminescu și Alecsandri

Era prin August 1846, cind visătorul dela Mircești împrăștia din lumea muzelor flori de lumină ca acestea :

*Căci amorul e un soare,
Și-a mea inimă o floare,
Și-a mea viață—un dulce vis!
Căci iubita mea Ninică,
Cu-o zîmbire, cu-o gurică,
Mie cerul mi-a deschis!*

Inspirat de țărnuțul Bosforului legănat de visuri, acolo de unde ne trimetea versurile amintite, nu le putea împrăștia visurile acestea de cît dintr'un suflet trăit în pururea lumină.

Și tot același îi este visul cu cinci ani mai tîrziu cînd, în sărbătorețul Paris, întilnește pe vestita Dridri pe care o cîntă :

*Prin orice mișcare,
Prin a sa cîntare,
Prin a sa fîntă, vesela Dridri,
Seamănă a floare
Cu mici arpișoare
Ce sbura prin aer ca un Colibri.*

*Inima-mi e plină
De-amor, de lumină,
Și vrea să iubească pină ce-o muri;
Sufletul meu rîde,
Raiul se deschide,
Se deschide'n glasul veselei Dridri.*

Acesta-i visătorul dela Mircești așa cum răsare limpede din cîntecelul lui, așa cum mi l-a prins admirabil în „Epigonii” geniul eminescian :

*Și acel rege-al poeziei,
vecinic tînar și ferice,
Ce din frunze își doinește,
ce cu fluierul își zice,
Ce cu basmul povestește —
veselul Alecsandri,
Înșirînd mărgăritare
pe a stelei blîndă rază,
Acum secolii străbate,
o minune luminoasă,
Acum rîde printre lacrimi
cînd o cîntă pe Dridri.*

A fost sufletul vesel al rominului, în care vioiciunea dacilică a latinului e acordul covîrșitor. O zîmbire îi deschide tainele cerului și-i era plină inima de lumină și iubire iar sufletu-i trecea prin viața rîzător.

Și vrea să iubească pină ce-o muri!

Spovedania lui în stihuri luminoase e cea mai dreaptă mărturie a vieții sale. De-aceia ne pare atît de străin în *Steluta*, unde totuși durerea visătorului nu e capătul de jos al zădărniceii ei suprafața ușoară, duioasă, a unei mișniri:

*Tu, care ești pierdută
în neagra vecinicie,
Stea dulce și iubită
a sufletului meu,
Și care-odinioară,
luceai atît de vie
Pe cînd eram în lume
tu singură și eu...*

Și n'au rămas cîntece de acestea multe dela Alecsandri. Speranța rîdea șgomotos în ochii lui mari și adinci iar soarele-i năvălea prin firea întreagă, îi făcea să vibreze de sănătate ca o *Rodică* chipeșă și voinică din Mircești. În această atitudine i-a stat totdeauna viața, în aceeași ipostasă își visează el neamul și țara cînd îi cîntă mărețiile și podoabele așa cum Eminescu l-a înțeles par'că pentru toți.

*Sau visînd o umbră dulce
cu de-argint aripe albe,
Cu două ochi ca două basme
mistice, adânce, dalbe,
Cu zîmbirea de virgină,
cu glas blînd, duios, încet,
El îi pune pe-a ei frunte
mîndru diadem de stele
O așază 'n tron de aur
să domnească lumii rebele
Și iubind-o fără margini,
scrie visul de poet.
Sau visînd cu doina tristă
a voinicului de munte,
Visul apelor adânce
și al stîncelor cărunte,
Visul selbelor bătrîne
de pe umerii de deal,
El deșteaptă 'n sinul nostru
dorul țării cei străbune,
El evocă 'n dulci icoane
a istoriei minune,
Vremea lui Ștefan cel mare,
zîmbu sombru și regal.*

Și i-a fost în putere să facă aceasta, să trăiască așa cum a trăit. Vioiciunea sufletului său a găsit meciul prielnic în care s'a putut desfășura cu toată plenitudinea forțelor sale. Aceasta i-a ajutat ca, într'o vreme tot atît de nelămurită ca și zilele noastre, să creze o

operă uriașă după o muncă de titan. *Princeps inter pares* al unei pleiade de eroi, lui Vasile Alecsandri i-a slujit destinul să vadă aievea roadele semănăturilor din care făcea parte și el, să binecuvînteze, în zilele amurgului său, neprihănirea isvoarelor din cari au sorbit nemurirea contemporanii lui.

Și cum n'ar fi fost vesel și fericit acest erou?

Potrivit în lumina faptelor sale, zilele lui Alecsandri se confundă aproape cu zilele în care s'a făurit cel mai strălucit capital al istoriei neamului: *Înălțarea ale cărei binefăcătoare roade le trăim în zilele noastre.*

Iată pentru cei noi, *epigonii*, trebuie să-l vedem în nemurirea lui, așa cum i-a strălucit lui Eminescu în *Epigonii*. Destinul lui Eminescu a fost sbuciumat ca a dăncul mărilor dar gîndurile lui mari au izbucnit din tainele genului așa cum răsar mărgăritarele din fundul mărilor... Din adinecul geniului sbuciumat, artistul a cules mărgăritarele cugetării și astfel a ars istovindu-se lumina care i-a ținut loc de viață:

*Cînd de-odată tu 'mi răsăriși în
cale,
Suferința ta, dureros de dulce,
Pînă 'n fund băui voluptatea morții
ne'ndurătoare.*

*Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul înveninat de haina-i,
Focul meu a-l stinge nu pot cu
toate apele mării.*

Iată-l, încărcat de gînduri, vleituit într'o vreme care venea greoaie după gloria zilelor de muncă ale pleiadei lui Alecsandri, vreme care părea obosită ea însăși de povara unui trecut atît de solemn iată-l pe Eminescu.

Luminos în negura gîndurilor sale, mare în micimea zilelor lui,— bogat în sărăcia contimporanților săi,— Eminescu a fost un întirziat sau poate că trebuia să vină mai tîrziu. De-aceia *faptele* lui sunt gîndurile lui și numai gînditorul viforelnic ea viață, răsvrățit ea suflet, ne-a rămas în versurile lui rebele și profunde ca el.

Nici odată gîndirea lui Alecsandri n'ar fi putut atinge culmile eminesciane pentru că socoteala vremii era alta și altul temperamentul unuia sau celuilalt.

Dacă Alecsandri a fost vioiciunea latină a neamului românesc, în Eminescu s'a sbuciumat visul lui Galerius, Dacia lui Decebal.

Și astăzi, în nemurire, ei strălucesc deopotrivă ocrotitori ai patriei pe care amîndoi au cîntat-o cu strălucire, iubind-o cu înflăcărare.

Să disputăm valoarea unuia sau a celuilalt e o impietate. În privința aceasta, mi-amintesc o poveste a marelui Goethe care avea un prieten în profesorul Eckermann din Weimar. Acest Eckermann era un fel de ziar zilnic al lui Goethe care n'avea timp să se intereseze singur de mărunțișurile contemporanilor săi:

— „Ce mai e nou, Eckermann, din Weimar?” Și prietenul îi servea menu-ul de știri al acelei zile. Dar într'o zi îi răspunde lui Goethe:

— „În Weimar lumea se 'ntreabă: tu ești mai mare sau Schiller?”

— „Ei, vezi, Eckermann dragă, cum recunosc eu pe contemporanii mei?”

— 1?

— „In loc să fie mulțumiți că ne au pe amândoi, ei se întrebă cine e mai mare dintre noi”.

Același răspuns l-ar da, cred, astăzi, vreunui Eckermann al zilelor noastre, dacă ar trăi Eminescu sau Alecsandri.

Leontin Hiescu

1915

A fost odată...

*Mi-e dor să văd din nou aurora
Indepărtatului meu vis.
Că vis a fost iubirea noastră
In care viața ne-am închis.*

*Un vis tesut în amăgirea
Unor aventuri fără rost,
O vecinică poveste veche
Care începe cu „a fost”.*

*E mult, e mult, sunt ani de-atuncia
Și totuși, nu, nu am uitat
De câte ori sub clar de lună
Cu ochii plânși te-am așteptat.*

*Mai vin cu farmecul năserăci,
Aducător de îndrăgiri,
Ca să străbatem iar noianul
De ne-nțelese nchipuri.*

*Imi amintesc de-atâtea zile,
Trecute rând pe rând,
In care ai trăit icoană
In bietu-mi suflet și în gând.*

*Imi amintesc de ziua în care
Intraiși dată te-am văzut,
De trandafirul rupt din sinu-și
Și de amorul meu pierdut.*

*Azi sunt ca colbul care și spune
In freamăt jalnicul său cânt,
Ca pasărea ce părăsită
Se stinge p'un străm pământ.*

*Mi-e dor să văd din nou aurora
Indepărtatului meu vis,
Că vis a fost iubirea noastră
In care viața ne-am închis.*

V. G. Vagto-Ieronim

Vampirul

de JEAN NERUDA

Vaporul de plăcere ne transportă pe țarmurile insulei Prinkipo, unde debarcarăm. Societatea era puțin numeroasă: o familie poloneză, tatăl, mama, fiica lor cu logodnicul său, eu și amicul meu. Trebuie să adaug că se mai apropie de noi un grec pe podul de lemn, care unește cele două maluri între Cornul de Aur și Constantinopol. Acesta era un tinăr — probabil vreun pictor — judecând după cartonul pe care-l ținea sub braț. Avea un păr negru și buclat, ce-i atingea umerii, figura palidă și ochii negri intrați mult în orbite. La început mă apropiam de el, mai mult pentru graba cu care voia să ne servească și pentru că cunoștea bine acele locuri. Dar, văzând că seșea prea retras, m'am depărtat curind de el.

Familia poloneză imi-era cu mult mai simpatică. Părinții erau oameni onesti și blajini, iar logodnicul ficei lor un tinăr elegant cu maniere degajate. Veniseră în Prinkipo pentru a sta acolo lunile de vară din cauză că fiica lor era suferindă. Probabil că tinăra fată — frumoasă dar foarte palidă — era atinsă de o boală foarte gravă sau — poate — în convalescență.

O tuse deasă și seacă intrerupea adesea vorbele ei, pronunțate cu vocea groasă.

De câte ori tușea, tovarășul său se oprea din conversație. O privea cu un fel de compătimire iar ea își ridică către el ochii săi frumoși ca și cum ar fi vrut să spună:

— Nu-i nimic... eu sunt fericită! Amândoi credeau prea mult în sănătate și fericire!

După recomandăția grecului, care se despărțise de noi înainte de a debarca, familia poloneză ocupă un apartament într'un hotel așezat pe o înălțime. Hotelierul era francez și hotelul său aranjat după confortul și gustul franțuzesc.

Am luat masa împreună și deoarece căldura năbușitoare de la amiază trecuse, ne urcarăm cu toții în pădurea de stejari care acoperea înălțimea, pentru a respira aerul proaspăt și a ne bucura de o priveliște incântătoare.

Dar abia găsiserăm un loc potrivit cind iață că apărură... Grecul. Salută ușor, aruncă o privire în jurul său și se așază la câțiva pași de noi. Apoi deschise cartonul și începu să schițeze.

— Imi pare că s'a așezat aproape de stinca, pentru ca noi să nu putem vedea ce desemnează, zise-i către tovarășii mei.

— Nu-i nevoie să-l privim răspunse tinărul polonez, avem destule de văzut înaintea noastră și fără a vedea cece desemnează el.

După puțin timp adăugă:

„Cred că ne ia drept figuranți, dar puțin ne pasă”!

In adevăr avem destul de privit.

Nu sunt în toată lumea locuri mai frumoase și fericite ca această insulă Prinkipo. Irene martirul politic al lui Carol cel Mare a stat aici o lună în exil. O! dacă ai putea petrece aici o singură lună din viața mea, amintirea m'ar face fericit tot restul zilelor mele.

Cu toate acestea nu voiu uita niciodată singura zi ce am petrecut-o aici.

Aerul era transparent ca diamantul și apoi atât de îmbălbător, atât de dulce, încât sufletul se lăsa purtat de dansul spre „necunoscut”!

In dreapta, de partea cealaltă a mării se ridicau înălțimile alburii ale Asiei; în stânga, foarte departe se întrezărea partea prăpăstioasă a Europei. Foarte aproape, Halki, una din cele nouă insule ale arhipelagului, se înălța cu pădurile sale de cipru cum se înalță un vis trist către azur. Ea era împodobită cu o clădire măreață: Azilul alienaților.

Apa mării de Marmara, puțin agitată, ca o piatră prețioasă. În depărtare era albă ca laptele, roșie între două insule de culoare portocalie și de desuptul nostru avea culoarea unui frumos verde albăstriu, ca un safir diafan. Nicăeri nu se zărea vreun bastiment mare. Două vapoare subt pavilion englez alunecau ușor dealungul țarmului: unul din ele — un vapor minuseul — nu era mai mare decât ghereta unei santinelle; celălalt era ocupat de 12 văslăși.

De câte ori se ridicau văsele în cadență, de atâtea ori apa se prelingea pe ele ca argintul topit.

Delfinii — foarte puțin sălbatici — se ridicau printre bărci și se aruncau cu toată forța ca să zboare afară din apă. În înălțimea azurie planau din timp în timp vulturii, măsurând spațiul între cele două părți ale lumii. De desuptul nostru, coasta muntelui era acoperită de trandafiri în floare, al căror parfum umplea aerul.

Din cafeneaua, situată aproape de mare, veneau cântece, cari abia se auzeau din cauza distanței.

Impresi era, — în adevăr — incântătoare. Noi tăceam și ne confundam cu toată ființa noastră în acest tablou de Paradis. Tinăra poloneză seșea culcată pe iarbă, cu capul pe pieptul logodnicului său. Ovalul decolorat al dulcii sale figuri căpătase puțină frăgezime și ochii ei albaștri se umplură de lacrimi.

Tinărul o înțelese, se plecă deasupra ei și cu sărutările sale îi șterse una câte una lacrimile. Mama fetei începu să plângă și chiar eu fui prada unor simțiminte destul de neobișnuite.

— Și spiritul și corpul se vindcă aici, murmură tinăra fată. Ce fericită țară!

N'am nici un dușman; dar chiar de ași avea, aș fi în stare să-i iert aici, spuse tatăl fetei, cu o voce ce vibra de emoțiune.

Și iarăși tăcurăm, cu toții. Totul era atât de frumos, atât de nespuse de dulce! Fiecare simțea o lume de fericire așa că nimeni nu voia să-și turbure tovarășii.

După o oră de lucru văzurăm că grecul se sculă, își închise cartonul și plecă salutând ușor.

Rămăseserăm singuri.

In sfârșit după câteva ore, când în depărtare totul lua acea culoare violetă-închis, atât de frumoasă la amiază, mama fetei ne anunță că este timpul de plecare.

Ne scularăm și coboram către hotel, mergând cu un pas de copii fără grijă.

Ajunși, luarăm loc pe frumoasa verandă a hotelului.

Abia ne așezărăm, când auzim dedesubtul verandei o discuție aprinsă și apoi... Injurături.

Era grecul nostru, care se certa cu hotelierul.

Noi ne desfătăm ascultând certata lor.

Dar această desfătare nu dură mult timp.

— Ți-ași arăta eu dacă n'ași avea alți clienți aci, striga hotelierul urcând scările și apropiindu-se de noi.

— Spuneți-mi, domnule, dacă voiți, cine este acest om?

— Cum se numește? întrebă tânărul polonez.

— Eh! domnul meu. Cine știe cum se numește acest prost, striga el aruncând o privire furioasă în josul scării; noi îl numim „Vampirul”.

— El, pictorul?

— Frumos meșteșug acela! El nu pictează decât cadavre! Dacă cineva moare la Constantinopol sau aci în împrejurimi, portretul defunctului este gata în aceeași zi. Și acei ștengușar merge până a picta mai înainte — și el nu se înșală niciodată; este „sigur” ca vulturul!

Bătrâna poloneză scoase un țipăt de groază. Ea ținea în brațe pe fiica sa, palidă ca ceara și de nerecunoscut.

Logodnicul se și dăduse jos de pe verandă și cu o mână apucase pe grec de piept, în timp ce cu cealaltă se tindea să-i ia cartonul. Numai decît se coborârăm și noi.

Grecul și tânărul polonez se băteau pe nisip!

Cartonul era deschis și foile imprăștiate. Pe una din ele era desenaat cu creionul capul tinerei poloneze, cu ochii închiși și cu o coroană de mirt în jurul frunții!

Trad. de C. C. Petrovici

BOALA ȘI LEACUL

*Sint bolnav, și suferința
mi-o cunosc eu foarte bine;
Tot așa și leacul boalei
de-o potrivă bine l' știu.
Sint bolnav, fiindcă departe
mă văd singur fără tine,
Și mi-ar trece cînd alături
aș putea iarăși să 'ți fiu.*

X.

Troupe compuse din negri din Sudan

Rochia „à la Mode“

Nuvelă după GEORGES JARDIN

Doamna Presles, cu ochii visători, întinsă pe sofa din camera ei de culcare, lăsă să cadă, cu un mic gest de minie, luxosul jurnal de mode, pe care-l avea în mână. Văzuse un model de rochie foarte frumos și pe care ar fi voit să-l aibă.

De o lună, era a doua pe care și-o comanda. Putea, la drept vorbind, să-și permită o asemenea fantezie. Era foarte bogată.

Măritată foarte tinără cu un proprietar de cai de curse care nu căuta de cit zestrea ei, fusese nenorocită și obținuse divorțul cu toate avantajele de partea ei. Ea trăia acum într-o casă mare, instalată cu gust și care era o adevărată bombonieră, împodobită cum era cu ornamente, cu tablouri frumoase, cu dantele scumpe, cu măsururi prețioase. Luciei îi plăceau și toaletele, și era una din plăcerile ei de a poseda un costum pe plac și care știa că-l va sta bine.

— Ar fi o nebunie, își zise ea, într'un moment în care atîta lume are nevoie de bani, de-a mai comanda o roche. Și totuși... dacă mi-ar plăcea o șo am! La urma urmei, n'am nimic a-mi reproșa. Fac atîta bine cit pot. Dacă la toate societățile, am organizat pe socoteala mea un spital auxiliar. Nu, în adevăr, n'am nimic a-mi reproșa. Atunci de ce să nu-mi plătesc fantezia asta?

Ea luă jurnalul și privi modelul de a privi modelul care-i atrăcea-i atrăsese atenția.

În sfîrșit se sculă. Deciziunea fu luată. Chemă camerista și se îmbracă spre a eși.

— Doamna va lua automobilul? întrebă servitoarea.

— Nu, zise ea, voi merge pe jos. Sunt enervată astăzi, trebuie să umblu.

Era o frumoasă zi de lună: soarele nu era prea arzător. Florile din Bois de Boulogne îmbălsămau aerul.

Lucienne Presles fu iute gata și nu întîrzie de a eși spre a se duce la croitorul din Avenue des Champs Elysées.

Ea se întrebă văzînd atîția rănii cari profitau de timpul frumos pentru a se plimba.

În momentul în care era să intre la croitor fu apucată de un fel de remuscare. Ea văzuse un soldat, cu un picior amputat, decorat cu *medalia militară*, sprijin de cîrje.

Cu sprincenile încruntate, ea avu o mișcare de energie, trecu de poarta croitorului fără să între, apoi se apropie, foarte simplu, cu un tact perfect, de gloriosul mutilat.

La primele cuvinte soldatul surise. El avea un cap de Christ, cu o barbă neagră bine tăiată, care ațirna pe peptul lui. Ochii îi erau cam triști.

El păru a esila, apoi zise:

— Doamnă, vă asigur că n'am nevoie de nimic. Vă mulțumesc de a voi a-mi da bani: părinții mei nu sunt prea bogați, e adevărat, însă cea ce-mi trimet îmi ajunge pentru modestele mele necesități.

Lucienne Presles se temu că-l mîhnise și se crezu obligată de a face să fie ertată. Ea începuse deci a-i vorbi în chip amical. Fu surprinsă că el se exprima foarte corect și-l întrebă care-i era meseria

Generalii Foch și Fayolle urmăresc cu luneta peripețiile unei lupte

INCHINARE

D-nei E. B.

Ai părul blond ca raza lunii pline
Și ochii-ți sunt albaștri cum e zarea, —
Privirea ta-i mai blîndă ca visarea
Și-ascunde 'ntr'însa farmece divine.

Ești visul intrupat într'o femeie; —
Pe-obrazii tăi au înflorit bujorii,
Pe buze-ai pus purpura aurorii
Și 'n glasul tău o caldă melopee.

E ca un cântec mersul tău agale
Și maestos ca valul mării, doamnă!
Te văd... și par'că... nu știu ce mă 'ndeamnă
Cu flori și ramuri verzi să-ți ies în cale!

C. Niculescu-Novaci

înainte de război. Tinărul răspunse cu o privire plină de ironie:

— Impiegat în o casă de comerț, Doamnă. Cum era acum cu totul decisă de a nu-și mai comanda rochia, ea îi propuse:

— Ascultă, am să spun adevărul.

În momentul în care voiam să intru la croitor, te-am văzut. M'am decis să economisesc acei opt sute de lei pentru un nou costum, pentru a-l pune la dispoziția d-tale. De oarece refuzi, și nu insist, te rog să-mi îndici cîți-va nenorociți. La spitalul, unda ești îngrijit, trebuie să cunoști camarazi cari n'au părinți, cari nu primesc nimic de la ai lor, prea săraci pentru a le veni în ajutor. Consimți a servi de intermediar?

Cu cea mai mare bună voință el primi.

— E hotărît, doamnă, însă nu vă pot da satisfacție numai de cit. Ne-am putea da un „rendez-vous“.

Ea se gîndi cite-va secunde, apoi zise:

— Cu plăcere. Vino mîine după prînz la mine.

A doua zi după masă, pe la trel,

camerista se presîntă cu o carte de vizită în mînă.

— Acest domn ar voi să vadă pe doamna, zise servitoarea.

Lucienne Presles examină bristolul gravat și citi:

Viconte Henri de Rouyenel.

— Nu cunosc pe acest domn, zise ea. De altfel îi vei spune că nu primesc pe nimeni astăzi. Aștept un soldat mutilat despre care îi-am vorbit.

Servitoarea cu un surîs răspunse:

— Doamna trebuie să se înșele. Acest domn e un soldat și are un picior tăiat.

Tinăra femeie roși și murmură:

— Atunci spune-i să intre.

Pe pragul ușei el surise, văzînd aerul mirat al Luciennei.

— M'ai mințit eri, zise ea. Nu e bine. El se scuză:

Nu știu ce m'a împins să fac asta. Mă veți erta nu-i așa?

Ea începuse să ridă.

Recunoști că înșelarea mea e cu totul comică. E adevărat că, în uniformă militară, toți oamenii se

aseamănă. Totuși, trebuie să adaug, mă cam... îndoiam.

— Nu vă puteți închipui, d-nă, cit am fost de mișcat de propozițiunea pe care mi-ați făcut-o eri! Am ținut deci să fac cunoștința d-voastră. Bunătatea d-voastră...

— Oh! vă rog, întrerupse ea, confusă, nu-mi faceți complimente.

Vorbiră toată după-masă. A doua zi viconte reveni și, în zilele următoare de asemeni. Lucienne se obișnuise de a-l avea lîngă dînsa. Era un bun camarad cărui îi cerea sfaturi. Ea îi spuse toate din viața ei și aflase tot ce-l privea.

Într'o după masă, pe cînd vorbeau, tinărul, întrerupînd conversația începuse asupra unui subiect anodin, care tîrăgănea de un sfert de oră, zise cu timiditate:

— Lucienne! Vrei să-mi permiți să te numesc astfel? De ce să ne înșelăm pe noi înșine și să ne ascundem reciproc sentimentele. Ne iubim și nu îndrăznim să ni-o spunem. Îmi permiți să fac primul pas și consimți a deveni soția mea?

Ea nu răspunse, însă, apropiindu-se de el, ea îi întinse atîndouă mîinile. El le strînse cu căldură și, sărutîndu-le, murmură:

— Lucienne mea, soția mea! Te iubesc și te voi iubi în totdeauna.

Femeia simți, că spne adevărul și că găsise în fine fericirea.

G. Toussaint

Reg. 112 de Infanterie

In Parc

Lăsasem orașul departe și pătrusesem în parcul pustiu la aceea oră. Tot așteptam parca, la fiecare clipă, să văd la o colitură a vreunei alei, ridicându-se și castelul. Dar nu, parcul Bibescu din Craiova nu are nici un castel. Are însă un turn, un pod, un „zoo“ în formație și în mod neevitabil... un restaurant.

Vântul ce batea cu putere încrețea apa lacului. Malurile lacului, ca și alele erau pustii. Nimeni. Puteam să-mi fac iluzia că marelui parc era al meu.

Am scris o dată aiurea despre ce credeau craiovenii pe vremuri cu privire la acest parc ce nu exista pe atunci decât pe hîrtie și în mîntea d-lui N. Romanescu. Vizita pe care am făcut-o zilele trecute în frumosul parc, îmi dă prilejul să reviu asupra acestei chestiuni.

Credeam parcul pustiu, cînd, după ce-l vizitai în lung și în lat, iată că la restaurant, vîzui pe însuși creatorul parcului, actualul primar, cu doi consilieri.

Nici că se putea să nu vorbim despre opera d-lui Romanescu, cînd ne găseam în mijlocul ei.

— Eram adolescent, spunea primarul Craiovei, cînd venind odată cu mama prin aceste locuri, și văzînd frumoasa perspectivă ce se deschidea în spatele fostei grădini Bibescu, am declarat, că voi transforma grădina într'un parc cînd voi fi primarul Craiovei.

Mi s'a obiectat că trebuie să fiu ales întai consilier și multe altele, dar eu aveam ideea mea la care ținem morțis. Și-au trecut anii. Fui ales consilier comunal. Începui să studiez planul parcului meu; mă adresai cîtorva peisagiști din Germania, Elveția, dar în Franța găsi pe Redont. Ah! bietul Redont, am auzit zilele trecute, că l'au omorât Nemții în Reims!

Planul ce mi-l prezentă el era cel de pe care a și fost parcul întocmit.

Îi obiectai că are prea multe linii curbe. „Îmi obiectezi că e prea multă armonie“, spuse el. Și

În adevăr, unei adevărate opere de artă, ce ai să-i ceri altceva decât armonie?

Când fui ales primar, prima mea grijă fu să-mi realizez ideea și o realizezi, cu toate împrejurările financiare defavorabile de pe atunci.

Oh! câte amănunte interesante mi-a povestit d. Romanescu cu acest prilej. Alături de viitorul parc era un cartier de țigani. Nu voiau țiganii cu nici un preț să se mute de acolo. I-a înștiințat că va da trei premii, de 100, 50 și 25 lei, primilor trei care se vor muta întâi.

S'au prezentat toți țiganii.

Era un cărciumar care făcea afaceri bune în cel cartier și care de asemenea nu voia să se mute și cerea o sumă colosală pentru expropriere. Când însă a văzut că e cartierul pustiu, că nu mai avea cărciuma mușterii, a trebuit să plece și așa, încetul cu încetul, parcul s'a întins. Acolo unde odinioară erau maidane murdare, azi sunt alei.

Ceeace mă interesează pe mine, e tenacitatea cu care autorul opereii și-a apărut ideea. O lume întreagă îl desaproba, privind ideea înființării parcului, ca un vis nebunesc. Și iată că aceea idee s'a concretizat peste ani de zile. Arta de a voi nu are o mai frumoasă aplicare ca aceasta.

Dacă cineva nu și realizează toate ideile, e faptul că nu vrea să și le realizeze. Nu e nimic care să reziste în fața voinei. Când toți ceilalți te dezaproba, tu singur să susții morții o idee, e un fapt ce e considerat ca o nebunie. Dar iată că toți ceilalți nu văd și numai tu singur ai văzut limpede. Azi, după atâția ani de zile, existența celui mai frumos parc din țară e un simplu fapt banal. Cel care știe însă cât a avut de luptat, pentru a da Craiovei acest dar împărătesc, vine însă și azi, sub umbra bătrânilor arbori, ca să și recreeze sufletul, entemplant o măreață intrupare a unei idei.

Victor Anestin

REGINA NOPTII

O gieb mir alles wider
Gieb alles mir zurück;
Die Hoffnung und die
Träume.
Den Glauben und das
Glück...

Tu regină care'n noapte
Cerni stelute aurii,
Și cu limpezile raze
Bucuri inime pustii.

Cerne-i și inimei mele
Vântul tău fermecător;
Ca, în viața mea pribeagă,
Să nu mai am nici un dor.

Emilia T. Diuganu

De ce mi-ai răsărit în cale?

De ce mi-ai răsărit în cale
Ca'n miez de noapte-un meteor
De ce mi-ai pus în ochi din aștrii
Scelipiri și'n sufletul meu dor?..

De ce mi-ai răsărit în cale?
Făptură dragă din povești,
Cu ochii mari plini de miste, e,
Al sfintei dragoste sol ești?

De ești tu sol trimis din ceruri,
Cu bucurie eu ți-ai da,
Pentru-o clipită de iubire
Norocul și viața mea...

V. A. Fascal-Vinci

D. A. Mavrodi

Noul director general al Teatrelor, d. Al. Mavrodi a fost sărbătorit de confracții săi din presă printr'un banchet la Boulevard. Vorbitorii au arătat importanța pe care, în sfârșit, cîrmuitorii mari ai țării încep s'o dea presei și reprezentanților ei.

D. Mavrodi a răspuns celor cari l'au sărbătorit printr'o scurtă cuvîntare în care a ținut să arate că, nu se pleacă din presă spre a nu reveni în sinul ei. Ca director general al Teatrelor va da importanța ce i se cuvine literaturii dramatice românești.

Intr'o noapte de iarnă

de N. N. BELDIGEANU

Ningea și viscoalea de-o săptămână de nu se mai vedea nici în cer, nici în pămînt.

La o casă răzlețită de satul bucovineanu Gheorghieni, la o margine de couru, în preajma apei Bistriței, licărea o rază de lumină. Era casa pădurarului Gavril Odochianu, plecat în războiu în Galiția. Acasă rămăsese numai femeea singură, cu doi copii mărunți. Era în dricul nopții, și Garofina lui Gavril Odochianu nu se culcase încă.

Copiii dormeau pe cuptor, înveliti c'o pocladă mițoasă ca o sari-că; și femeea cîrpea o rochiță, în lumina opaițului de pe prichiciul hornului.

Cîteodată, viforul sguduia casa, s'o smulgă și s'o zvîrle în Bistrița ca pe un fulg de zăpadă. De departe, din inima pădurei, răzbăteau împuscături, cînd rare, cînd mai dese, ca niște pîrîituri, de vreascuri.

Femeea lăsa uneori, rochița pe genuchi și asculta, c'o mină la gură, cu chipul vestejit. Auzise azi în sat, că rușii au ajuns aproape de Dorna; și asculta, cu inima înghețată, împuscăturile îndepărtate, aduse de vifor. Cînd vru să se culce, i se păru c'aude niște pași; ascultă încordat, înăbușindu-se de zvîrcolirile inimei: s'auzeau niște pași grei, ca de cizme, scrișnind pe omătul înghețat din pădure. Sări, cu tîmplele asudate, și luă cofa de după ușă, s'o goli peste focul de pe vatră, suflînd în opaiț. Întunericul căzu ca din pod, de parcă s'ar și desfășurat dintr'un sul dintre grinzi. Numai lumina candeliei de subt icoană ardea mărunță ca un sîmbure de vișină, înviînd ochii Maicei Domnului s'ai Pruncului sfînt.

Femeea îngenuche și prinse a se ruga plîngînd încetîșor; și, în tresăririile luminiței din candelă, ochii din icoană s'plecară parcă cu milă, spre Garofina lui Gavril Odochianu.

Pașii răsunară în spatele casei; scrișniră pe subt strășină, dupăiră pe prispă și se opriră în dreptul unei ferestre; o mină mare ceo-căni de trei ori și se șterse de la geam ca o pasăre ce și-ar fi luat sborul.

Femeea se repezi, își luă în brațe copiii adormiți și eși în tindă, cu

gînd să se urce în pod, și, deacolo, să se colbore, pe subt strășină, prin spatele casei, și să fugă'n sat. Copiii se treziră și-incepură a plînge. Bătăile pîrnseră a răsuna în ușa tinzii; întii mai domoale, apoi din ce în ce mai întăritate, mai minioase, gata să zvîrle din țîțini ușa șubredă de brad.

Femeea atunci trase zăvorul și se pomeni în fața unei namile c'o cușmă cit o căldare. În lumina candeliei zări o față bărboasă și o lucire de pușcă; și înțelese că-i un oștean rus. Omul îi arătă, ducînd mâinile la gură, că-i mori de foame; și femeea intră în casă și aprinse opaițul.

Rusul se scutură de omăt, își scoase căciula și-o bătu de genuchi; și încovoiindu-se ca la ușa unui bordeiu, pași pragul cu cizmele lui mari.

Era un cazac, cu barba și mustățile încărcate de chiciură, cu fața vinată de ger, cu nasul turtit și cu doi ochi albaștri ca două mărgele. Cizmele rupte îi erau legate cu sfori; mantaua sură îi era plină de petici, de părea un cerșetor îmbrăcat soldătesc, și nu un oștaş.

Garofina lui Gavril Odochianu încremenise cu copiii — în brațe, în mijlocul casei. Copiii plîngeau răgușit, îngrămădindu-și capetele speriate în pieptul ei, vrînd parcă să le vîre, pe gura cămășei, în sinul femeii.

Cazacul își luă carabina din spate și și-o rezemă într'un ungher cu un oftat; își scoase de după gît sabia încovoiată și și-o așeză lângă pușcă; pe urmă cartușierele cari i se încrucișeau pe piept și sacul de merinde, și le puse pe lăiță, lângă pușcă și sabie; și, desbrăcîndu-se de mantaua ruptă și plină de glod, rămase într'un cojocel scurt. Așa ar fi părut un pescar Lipovean, dacă nu i s'ar fi zărit lucirea pîntenilor.

Cazacul se apropie și-și trecu încet o mină prin părul lor bălan. Pe buzele fără de sînge ale femeii înflori un zîmbet șters; și oșteanul, coborîndu-și palma dreaptă spre pămînt, rășchiră în lumină, patru degete de la mîna stîngă, și Garofina lui Gavril Odochianu pricepu, că are și dînsul, departe în țara lui, copii mărunți: patru copii.

Copiii cu încetul se ogorî și

Fabricarea munițiilor în Franța

femea îi așază pe pat, lângă cup-torul cald, dându-le în mână câte-o buchiță de zahăr; și, ciuchinduse la vatră, așază repede focul, puse pe pirostria ceanul de mămăligă, dădu fuga afară: s'auzi un cîrîit; și intră, c'o găină boghetă, și l-o întinse oșteanului. Cazacul zîmbi, c'o gură mare pînă la urechi, și scoțindu-și din carimbul cizmei un cușit vîrit într-o teacă de lemn, îl cercă cu buricul degetului celui mare, luă găina subsuoară și eși pe prispă.

Cînd se întoarse, se așază pe lai-tă, lângă foc, cu coatele pe genuchi, cu capul în palmele mari, cu ochii triști la copii. Avea o față osoasă, brăzdată adînc și arsă de ger, și o privire de cine rătăcitor; și, din cînd în cînd, îi cutremura tot trupul un fior ca de friguri și se apropia mai tare de foc.

Femea se cinchi, lângă vatră, pe scăunașul cu trei picioare, și prinse a învîrți încet, pe țigla de lemn, găina grasă. Și cazacul sta acum cu ochii țintiți la găină, adulmecînd, cu un tremur în toată ființa.

Garofina așternu pe masă un ștergar alb cum e ghiocul, răsturnă într-o strachină niște scrob, puse un boț de brînză de oi pe ștergar, răsturnă pe un fund curat mămăliga care aburea pînă'n grindă, aduse pe-o farfurie încondeiată cu flori roșii, găina friptă, și așază alături un clondir c'oleacă de rachiu de izmă și un păhărel gros de sticlă verzue; și zise dregîndu-și tulpănu pe după urechi:

„Poftesc frumos și-ți ospăta o țiră”. Cazacul se sculă și făcu trei cruci mari, pînă la paftaua de alamă a cîngătorii și se seză la masă c'o înfățișare plină de cucernicie.

Dar, la ceadintli îmbucătură, i se ștersese de pe față toată evlavia.

Mîncă încovoiat asupra farfuriilor, acoperindu-și mîncarea cu mîinile mari, cu unghiile crescute ca niște ghiare negre, aruncînd priviri piezișe, gata să-l sfîșie parcă pe-acel care s'ar fi apropiat.

Rupea cu furie din friptura ferbinte, cu ochii aprinși subț parul vilvoiu; și dinții îi luceau în lumină ca niște dinți de lup.

Cînd nu mai rămase un fir de mămăligă, se ridică, cu chipul dintr-o dată liniștit și făcu iar trei cruci mari cu fața spre icoană.

Îi luă apoi pe copii pe genuchi, îi sărută în creștet; și începu a-l juca și a le cînta, în limba lui, cu glas gros și răgușit.

Copiii se uitau mirați la barba cazacului, înălțîndu-și năsușoarele cîrne.

Focul de pe vatră lucea pe capetele lor crețe și pe barba bălană și încilcită a oșteanului; și femea privea din umbră, de pe marginea patului, și plîngea încet gîndindu-se la omul ei de pe cîmpiile Galiciei.

Într'un tirziu, cazacul se culcă pe laiță. Viforul zguduia uși și ferestrele, vrînd, parcă, să dea năvală în casă, la cădură; spulbera nămeții ca pe niște pumni de pleavă. — și feluritele lui glasuri, păreau niște urlete de lupi, cînd mai s'apropiate, cînd mai depărtate.

Femea sta ghemuită pe cuptor, lângă copiii adormiți; și n'o putea s'ura somnului. Se uita la oșteanul străin, care dormea greu, gemînd prin somn.

Focul de pe vatră îi lucea pe paftaua de alamă și pe durițile pîntenilor; licărea pe ofetele puștii, și dezvălea, din întuneric, fața bărbosă a Cazacului, mai ostenită

prin somn, mai brăzdată și mai îmbătrînită.

Garofina lui Gavril Odochianu se dădu încet jos de pe cuptor, pași în virtul picioarelor, luă de pe laiță mantaua ruptă și plină de peteci a oșteanului; și, luînd dintr'un păretar un ac cu ață, s'așază pe marginea patului și începu s'o cîrpească la lumina focului de pe vatră.

Tip de soldat Haoussas din armata coloniată engleză

Viața artistică și literară

Pictorul Troteanu își va deschide expoziția artistică în str. Corăbiei 2. Expoziția va ține dela 26 Septembrie la 26 Octombrie.

D-na Marioara Ginsky a contractat un angajament în compania lirică Grigoriu.

La Teatrul Național din Capitală vor fi reluate în curînd: *Păcățenul* d-lui Herz, *Căminii* d-lui Lecca și *Bujoreștii* d-lui Căton Teodorian.

Tănărul compozitor Ionel G. Brătianu a prezentat companiei Grigoriu noua sa operă *Dragostea Corinei* — după libretul d-lui Herz.

Compania de opere și opere comice „Gabrielescu” a semnat contractul de angajament al domnișoarei Elena Drăgulinescu.

Viuțoarea premieră a teatrului „Regina Maria” va fi *Indrăgostita* cu domnișoara Marioara Ventura și Tony Bulandra.

D. profesor universitar D. Onciu și-a tipărit conferința ținută acum câteva luni, la Ateneu asupra *Trecutului Bucovinei*.

Revoluția este titlul unei lucrări dramatice a d-lui Gabriel Fulger care tratează în patru acte, un episod istoric din timpul revoluției lui Horia, Cloșca și Crișan.

În urma întîmpinărilor diferiților scriitori — S. S. R. pregătește un nou comunicat cu privire la atitudinea în chestiunea externă.

Și astfel, scriitorii s'au aruncat în vîrtejul treburilor diplomatice.

Sculptorul Filip Marin, care era de cîtva timp suferînd, e pe deplin restabilit acum și și-a reluat lucrul în atelier, consacrandu-se operei eminescane despre care am mai vorbit aci.

Cele trei marmore statuare vor fi terminate la primăvară după toate probabilitățile și atunci se

va vedea opera realizată de artistul atât de nedreptățit pînă mai ieri.

O expoziție de machete, schițe și desene în jurul trilogiei lui Eminescu, va edefica pe toată lumea care judecă fără ură opera unui artist.

L. I.

Marti, 8 Septembrie, Uniunea culturală a femeilor române a dat la Ateneul Român, un festival pentru scriitoarea Maria Cunțan.

Veche scriitoare apreciată pentru sinceritatea inspirației ei și exprimîndu-se simplu și direct, Maria Cunțan poate pentru prima oară a simțit pînă acum de cîtă simpatie se bucură în publicul cititor de literatură senină.

Războiul anecdotic

Teatrul și războiul.

Lumea cheltuește mai puțin pentru teatru și acei cari citesc cer să li se dea ceva în schimb. Pentru experimente nu dă nimeni bani acum. Cine obicinuia înainte să se ducă de două ori pe săptămînă la teatru, se duce acum odată la două săptămîni. Pentru banii lui cere ceva deosebit.

În afară de unele succese excepționale, nici o piesă nu mai face serie. Se impune directorilor să cheltuiască cît mai puțin cu montarea pieselor și să vie mereu cu piese noi. Teatrale din Londra vor trebui să se transforme, dacă nu din considerațiuni artistice dar cel puțin din considerațiuni financiare, în teatre de repertoriu. De altfel în totdeauna teatrul de repertoriu a fost impus de necesități financiare. Succesul teatrelor de varietate se datorește mai cu seamă faptului că oferă în fiecare săptămînă un program nou.

Teatrele din Londra au pierdut în ultimii ani caracterul lor special. Amatorul de teatru nu se mai duce la teatru său, fiindcă nu mai știe ce-i va oferi. Acele teatre cari au menținut un anumit gen n'au mers prost nici pe timpul acesta de criză. Specializarea este pentru teatrele din Londra o necesitate tot atît de imperioasă ca și pentru magazinele acestui oraș.

O curioasă schimbare psihologică s'a produs cu amatorii de teatru. În primele luni ale războiului nimeni nu se simțea îmboldit să meargă la teatru. Cînd au început însă să se reîntoarcă soldații răniți din Flandra și Franța și și-au exprimat dorința să vadă teatru și-au zis și ceilalți: Dacă oamenii cari au înfruntat moartea luni de zile, cari au văzut cum cad prietenii și camarazii lor, alături de dînsii, socot că se pot duce la teatru, de ce n'am merge și noi? Și au început să meargă. A fost salvarea teatrelor.

Altă caracteristică a războiului este că lumea care se duce la teatru vrea să se amuzeze, ca să uite de grijile și grozăviile războiului. Lumea trăește într-o stare de continuă surescitare. Valorile s'au schimbat. Un dramaturg ca să vorbească publicului acum trebuie să cunoască simțimintele acestuia din prezent și să le redea cît mai simplu posibil. Problemele vechi nu mai interesează.

Deaceia directorii de teatru în așteptarea marelui dramaturg care să fie interpretul marelui drame ce se desfășoară, fac bine că oferă publicului lor comedii și farse.

Distribuirea premiilor școlare la Paris.

În luna Iulie, după sfîrșitul cursurilor în licee, distribuirea premiilor s'a făcut cu un fast deosebit; deosebit prin discursurile cari s'au pronunțat. Lipseau de pe străzi profesori mulți, și mulți din foștii elevi ai liceelor și-au înscris numele în paginile glorioase ale războiului actual.

Profesorii s'au prezentat elevilor, și părinților spre a-și uni sufletul cu păturile adînci ale populațiunii și mîngîind durerile lor proprii să consoleze sufletele frînte de durere ale celor cărora războiul le-a răpîit sprijinul, speranța, poate orgoliul părintesc. Lacrimile cari abundă în ochii celor cari ascultă elogiul înflăcărat al unui erou mort pentru patrie fost elev al acestor instituțiuni, parcă n'ar mai fi lacrimi de durere, ci par'că ar izvorî dintr'un sentiment de mîndrie.

La urmă, un fost elev, în uniformă de erou, militar, sprijinit în cirje, livid, cu ochii mari și cu medalia strălucitoare pe piept, e invitat pe estradă. Toate inimile bat și privirile urmăresc pasul greu al soldatului rănit pe care îl ajută cu un devotament neînvinș o infirmieră. Mulțimea tace, se simte o compasiune fierbinte în toate sufletele, cari ar voi să răsplătească sacrificiul sublim al soldatului printr'o expresie de profundă afecțiune. Și profesorul îi arată apoi elevilor săi ca o pildă: paginile au păstrat în litere strălucitoare numele acestui elev care a trecut anii de studiu în liceu, ca un model de hărnicie, de voință, de aspirațiune înaltă; aceste însușiri au plămădit elanul patriotic, care l'a determinat pe cîmpul de bătăie să împlinească un act de sublimă bravură.

În numele profesorilor mîndri de elevul lor, în numele sutelor de elevi mîndri de predecesorul lor ilustra, în numele Patriei, academiile i-a decernat o cunună care se adaogă mai strălucitoare la cete obținuse în vremea studiilor și cînd soldatul se ridică iar în cirje spre a primi cununa, profesorul îl îmbrățișează îndelung; iar lumea pierdută de emoție își simte ochii în lacrimi. Marsilieza accentuează apoi și impietrestele în minți, cea mai duioasă scenă pe care o poate produce răsplata eroismului.

LA 18 ANI

de OSCAR METENIER

5)

— Hai, zise ea.
Găsiră o comeră goală! Se instalară înăuntru, unul lângă altul; erau singuri.

Li se servi stridii și saladă. Mîncară în liniște, fără ca să se privească. Din timp în timp Leontina, oarecum stîngherită, zicea cite un cuvînt.

— E bun?

— Da! E bun.

La cafea, nu schimbară nici 10 cuvinte. Deodată, Leontina păru că ia o hotărîre gravă. Își culcă încetîșor capul pe umărul lui Paul, care tremura — deodată, brusc:

— Culcă-te la mine noaptea asta.

Tânărul sări ca ars! — Evident, asta era desnodământul fatal al aventurii sale! Simțea bine asta și îi era teamă să se gîndească măcar.

— Spune, vrei? La mine acasă?

Nu! hotărît: nici prin gînd nu-i trecea așa ceva! Să se culce aiurea! Oh! asta nici-odată!

Ce o să zică părintele Juvigny, abatele Bernadet? D-na Massabielle! Nu! Nu! Cu neputință.

— Atunci nu mă iubești! Mi-ai spus numai minciuni și eu, ca o proastă, te-am crezut. Să știi că nu am supărat! Du-te și lasă-mă în pace.

Și ea se depărtă nițel.

— Dar și eu... ași vrea... nu pot. Te rog să mă crezi! E cu neputință!

— Atunci altceva: du-mă la tine!

— La mine? In casa d-nei Massabielle? Odată cu capul!

De data asta, Leontina își pierdu răbdarea.

— Ce ai rămas așa? Parcă ești o curcă plouată! Ce? La tine acasă! N'ai auzit bine? Ce se năruie cerul? Și pe urmă ce-ți pasă? O să am eu grijă să nu mă vadă nimeni. Ai să vezi.

— Nu, nu, răspunse Paul, e de prisos să mai stărui. E cu neputință.

Leontina însă stărui mereu. Nu se da ea bătută, cu una cu două!

— Vreau! Du-mă la tine!

— Vrei tu? zise Paul.

— Da! Vreau!

— Ei bine, haidem.

Și pentru ca să n'albă timp de răsăndire, se ridică în grabă, își luă pardeziul, plăți și se îndreptă iute, cu Leontina, fără a mai scoate un cuvânt măcar, spre locuința sa. Inima-i bătea cu putere, când ajunsă în strada Canelles. Sună! Poarta se deschise!

Dacă s'o întâlni cu d-na Massabielle! Dar culuarul era gol! Paul intră cel dintâi; după el, se strecură și Leontina. În timp ce ea se pîfise jos și mergea deabușelea pentru ca să nu fie zărită de Joseph, care moțăia pe un scaun în odaia lui, — Paul

trânti cu zgomot ușa, intră înăuntru și luă cheia, aprinzând o lumânare.

Joseph se deșteptă.

— D-ta ești d-le de Vitresac?

— Da!

— Ai petrecut bine?

— Da, slavă domnului, nu tocmai rău. Bună seară.

Paul găsi pe Leontina, care urcase deja primul etaj.

— Vezi?! Nimic mai ușor ca asta!

— Sst! Taci! Ghetetele tale scîrtaie!

Dar Leontina nu vrea de loc să tacă; ajungând la etajul al treilea, întrebă:

— A cui e odaia asta?

— A părintelui Juvigny.

— Dar asta?

— A abatelui Brecard.

— Dar asta?!

— A noastră!

Paul băgă cheia în ușă, o răsuci de două ori, deschise și închise apoi cu grijă ușa.

— Uf! zise Leontina! De intrat am intrat! Să vedem cum ies d'aci!

— Vedem noi mare! zise Paul nerăbdător.

— Leontina își plimbă privirile în jurul ei; examină tablourile cu lumânarea.

— Numai sfînti! — zise ea, D-zeule ce casă stupidă.

Și începu din nou să rădă; dar Paul, care prinsese ceva curaj, o apuca cu putere în brațe și-i înăbuși răsul cu sărutări.

— Brrr! Dar știi că-i frig ocnă la tine! Hai să ne culcăm repede; o să ne încălzim noi.

Hai, dă-i zor.

— Te iubesc!

Și ea, la rîndul ei, își îmbrățișă amantul!

— Cel puțin lasă-mă să mă desbrac!

Paul vroia să-i ajute.

— Nu, nu, lasă-mă în pace! Mă desbrac și singură.

Paul se așeză într'un fotoliu. Urmăria cu atenție toate mișcărilor amantei sale, care și arunca, în dreapta și în stînga, vestmintele. Când văzu alunecând pe gâtul Leontinei o șuviță de păr negru și buclat, când văzu arătându-se sub cămașa subțire de nansuc, împodobită cu danteluri și funde, corpul acela delicat, ca de marmură, — nu mai putu să se stăpânească și îmbrățișă cu furie, ca un nebun, pe tînăra fată.

Ea izbuti în cele din urmă să scape, sări repede în pat și se vîră tremurînd sub plapomă.

— Vino odată, hai vino, zicea ea.

Dintr'o mișcare Paul își lepădă hainele, suflă în lumânare și nu se mai auzi în cameră decât un zgomot înăbușit de sărutări și din când în când, câte un „te iubesc”, pătimaș și tremurător.

La 6 dimineața, abatele Brecard se deșteptă. Dormi-

se rău de tot. De mai multe ori în timpul nopții fusese deșteptat de niște zgomote neobișnuite, pe cari nu și le putea explica.

I se păruse că aceste zgomote proveneau din camera vicontelui de Vitresac.

— D-zeule tot nu-i e bine!

Se sculă, ieși afară, ascultă o clipă la ușa vicontelui și se frecă la ochi, incremenit. I se păruse că aude două voci. Se duse la părintele Juvigny, care era sculat și gata să plece la biserică. În câteva cuvinte îi făcu cunoscut bănușile sale. Părintele Juvigny nu răspunse nimic.

— Trebuie să vestim pe d-na Massabielle.

Dânsa dormea încă. Anunțînd-o Joseph, se sculă repede și se îmbracă cum putu mai în grabă. Fără corset d-na Massabielle nu mai era ființă omenească. Era ceva cu adevărat fenomenal să vezi massa asta înformă de grăsime și carne fleșcăită, urcându-se pe scări.

Joseph, cercetînd, se jură că d. viconte, s'a întors acasă singur, spre ziua.

D-na Massabielle urcă încet, deoarece emoția îi tăia respirația. Ajunsă în fața ușei vicontelui de Vitresac, trase cu urechia. Se auzeau două voci! Atunci, luându-și inima în dinți, în prezența celor doi preoți și a celorlalți chiriași, bătă la ușă de trei ori. Tăcere.

— D-le de Vitresac ești boțnav?

Deodată, izbucni dinăuntru un răs puternic, zgomotos.

— Joseph, dă-mi legătura de chei, zise d-na Massabielle.

Paul auzise tot și se gîndea că ar fi mult mai bine să deschidă de bunăvoie ușa. Vru să se ridice, dar Leontina îl opri.

— Lasă s'o deschid eu! — zise ea, — și o să vezi ce frumuseț te scap eu de murtrele astea nesuferite!

Și, sărînd din pat, dădu fuga la ușă și-o deschise brusc. Era ziua deabinelea! Razele palide ale soarelui dădeau feții Leontinei reflecții aurii — și prin cămașa străvezie, corpul său superb se oferi privirilor inocentei asistente.

În vremea asta voinică și voluptoasă, puțin aplecată înainte, cu brațele întinse și cu sînurile tari și rotunde, părintele Brecard crezu că vede pe însuși demonul carnei. Dete fuga înapoi, îngrozit, mormăind rugăciuni.

Părintele Juvigny acoperi cu mănecile sale largi fața elevului său, pe care-l duse cu deasila în camera sa.

— Du-te fiule, du-te! E îngrozitor.

Joseph era cit p'aci să îmbunească de groază. Simțind că ceva îngrozitor îl așteaptă, dete fuga pe scară în jos și se ascunse în odăie, ca un cățeluș în cușcă. Cât privește pe d-na Massabielle, prăpădită de emoție, bombănea vorbe fără de înțeles, stră-

duindu-se să-și împreuneze mâinile, în semn de dezamădejde.

— Ah! Ce casă idioată și ce mutre, strigă Leontina, rîzînd din ce în ce mai tare.

Rămasă singură pe câmpul de bătaie, d-na Massabielle își adună tot curajul și înaintă:

— D-ră cu ce drept?...

— Știi că ești nostimă?! Sunt la Paul acasă! El își plătește camera, nu-l așa? E stăpîn. Prin urmare te rog să mă slăbești.

— Dar...

— Nimic, răspunse Leontina. Lasă-mă să mă îmbrac. Și în timp ce Leontina își aduna lucrurile și se îmbrăca, d-na Massabielle arunca priviri severe și fulgerătoare chiriașului său.

Culcat în pat, cu capul sprijinit în mâini, Paul, fără să se sinchisească măcar de gazda sa, nu slăbea deloc din ochi pe Leontina.

Aceasta tocmai își terminase toaleta. Întoarse spatele d-nei Massabielle se apropie de pat, sărută cu patimă și zgomotos pe Paul și se îndreptă spre ușă. Înainte de a ieși se mai întoarse odată și-i trimise cu amîndouă mâinile un sărut:

— La revedere Paul!

— D-le viconte de Vitresac, începu d-na Massabielle, cu vocea tremurătoare, mi-ai necinsit casa; o casă cinstită, d-le! Da, cinstită!... părintele Bernadet... era... știa perfect de bine...

Dar Paul nu auzea nimic. Se gîndea la Leontina. Pe scară, afară se auzea zgomotul pașilor ei. Se dădea jos. Din ce în ce zgomotul slăbea, pe urmă răsună o lovitură puternică: Leontina închisese poarta. La zgomotul acesta, Paul sări din pat, îmbracă pantalonii, haina, încălță ghetetele, în grabă. Fără să-i pese de d-na Massabielle, se îndreptă spre ușă.

— D-le viconte.

— Ia lasă-mă madame în pace — zberă el cu furie la gazda sa.

— Unde te duci, zise d-na Massabielle, care vroia să i se pună în drum.

— Unde-mi place! Nu e treaba d-tale!

Și Paul ieși din odaie, scobori scara ca o vijelie, fără să se uite măcar înapoi.

D-na Massabielle, zăpăcită, căzu pe o canapea, fără putere. În acest moment intră și părintele Juvigny.

— Ah părinte, cine ar fi crezut! Un băiețas așa de dragut, așa de bine crescut!

Ah! Babilonul Modern!!! Unde s'o fi dus?!

— Fii pe pace d-nă, zise preotul o să se întoarcă. Cărțile sfinte au spus-o de mult, adăogă el, cu mult înaintea noastră: Mens fortis, caro autem infirme!

— Sfîrsit —

V. Garniac, Caracal